

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกยาสูบ ในเขตพื้นที่ตำบลลำห้วยหลวง จำนวน 55 คน เพื่อให้ทราบผลกระทบการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพของเกษตรกรที่ปลูกยาสูบในช่วงระหว่างการเพาะปลูกเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาวะสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ปัจจัยเสี่ยงของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ในเขตตำบลลำห้วยหลวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ร่วมกับการตรวจวิเคราะห์ระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในร่างกายของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ในฤดูเพาะปลูก และหลังฤดูเพาะปลูก สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปและสภาวะสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

ผลการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในเขตตำบลลำห้วยหลวง เพศหญิงมีสัดส่วนมากกว่า โดยมีอายุระหว่าง 40-49 ปี และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพปลูกยาสูบเป็นอาชีพเสริม มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาทต่อปี โดยใช้เวลาในการทำงานเฉลี่ย 2.53 ชั่วโมงต่อวัน โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือน ๆ ละ 1-2 คน เกษตรกรส่วนมากทำการปลูกยาสูบแบบมีพันธะสัญญากับบริษัทเอกชน

สภาวะสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา พบว่า มีอาการเวียนศีรษะ และปวดศีรษะ โรคกระเพาะอาหาร เหนื่อยง่าย/อ่อนเพลีย และโรคระบบทางเดินหายใจ ร้อยละ 67.27, 60.00, 52.73 และ 49.09 ตามลำดับ

การได้รับการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชพบว่าร้อยละ 65.45 ของเกษตรกรได้รับการสัมผัสทั้งการฉีดพ่น การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และการบรรจุจัดเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ ลักษณะการใช้สารเคมีพบว่า ร้อยละ 72.73 ใช้ในขั้นตอนการเตรียมแปลงและขั้นตอนการเพาะปลูก และร้อยละ 69.09 ใช้สารเคมีเพื่อการปลูกยาสูบอย่างเดียว พบว่ามีเพียง ร้อยละ 11.04 ที่ได้รับความรู้และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลกระทบต่อสุขภาพหลังจากการฉีดพ่นสารเคมีภายใน 1 วัน - 1 สัปดาห์ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 61.82 ระบุมีอาการเวียนศีรษะ และร้อยละ 56.36 มีอาการปวดศีรษะ นอกจากนี้ ยังพบว่า

เกษตรกรมีอาการคัน เหงื่อออกมาก และระคายเคืองผิวหนัง ร้อยละ 30.91, 16.36 และ 14.55 ตามลำดับ และอาการเหล่านี้ ร้อยละ 70.91 ระบุเป็นบางครั้งเท่านั้น เกษตรกร ระบุวิธีการรักษาโดยปล่อยให้หายเอง และไปสถานอนามัย ร้อยละ 54.55 และ 29.54 ตามลำดับ

ช่องทางการได้รับสัมผัสสารเคมีพบว่าได้รับจากการสูดดมมากที่สุด ร้อยละ 65.45 รองลงมา คือ ทางผิวหนัง และ โดยการรับประทาน ร้อยละ 50.91 และ 41.81 ตามลำดับ โดยร้อยละ 72.73 ระบุระยะเวลาสัมผัสสารเคมีประมาณ 1 ชั่วโมง

1.2 พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

พฤติกรรมการแต่งกายและการใช้อุปกรณ์ป้องกันสารเคมีพบว่าสัดส่วนเกษตรกรมีพฤติกรรมในการป้องกันในระดับสูง เช่น ร้อยละ 89.09 ระบุว่าสวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะเพื่อป้องกันการได้รับสารกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกาย อย่างไรก็ตามเกษตรกรร้อยละ 58.18 ยังไม่เคยสวมแว่นตาป้องกัน และ ร้อยละ 16.36 ไม่สวมผ้ากันเปื้อน/ถุงมือ และพบว่า ร้อยละ 16.36 ระบุการยืนอยู่เหนือลมหรือคูทิศทางลมในขณะที่หรือก่อนฉีดพ่นสารเคมีปฏิบัติเพียงบางครั้งเท่านั้น

1.3 ปัจจัยเสี่ยงของการใช้สารเคมีและผลกระทบต่อสุขภาพ

การตรวจวิเคราะห์ระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสเปรียบเทียบกับระหว่างฤดูกาลเพาะปลูกและหลังฤดูกาลเพาะปลูกพบว่าในฤดูกาลเพาะปลูกเกษตรกรมีความเสี่ยงมากกว่า โดยพบว่าในฤดูกาลเพาะปลูกเกษตรกรมีระดับเอนไซม์ในระดับเสี่ยงและระดับไม่ปลอดภัยร้อยละ 43.64 และร้อยละ 14.56 ตามลำดับ ในขณะที่หลังฤดูเก็บเกี่ยวพบ ร้อยละ 16.36 และร้อยละ 1.82 ตามลำดับ

ผลกระทบต่อสุขภาพโดยประเมินจากระดับเอนไซม์ที่อยู่ในระดับเสี่ยงพบว่า การพักผ่อนไม่เพียงพอ การดื่มน้ำหรือรับประทานอาหาร มีความเสี่ยง 12 เท่า เกษตรกรผู้ฉีดพ่นสารเคมีมีความเสี่ยง 5.17 เท่า ผู้มีโรคประจำตัวอยู่แล้วมีความเสี่ยง 5.12 เท่า เพศชายมีระดับความเสี่ยงกว่าเพศหญิง 3.50 เท่า ผู้ที่ได้รับการสัมผัสสารเคมีโดยตรงมีความเสี่ยงมากกว่า 3.20 เท่า โดยเฉพาะการได้รับการสัมผัสทางผิวหนังและการสูดดม และระยะเวลาการทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมง มีความเสี่ยง 1.98 เท่า

ลักษณะการแต่งกายของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรที่ไม่สวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาวมีความเสี่ยงต่ออาการเวียนศีรษะและปวดศีรษะ 2.46 และ 1.68 เท่า ตามลำดับ และเกษตรกรผู้ใช้มือเปล่าผสมสารเคมีและเกษตรกรผู้ไม่ล้างมือหลังสัมผัสสารเคมี มีความเสี่ยงต่ออาการเวียนศีรษะและปวดศีรษะ 2.66 และ 3.40 เท่า ตามลำดับ เกษตรกรที่ไม่เปลี่ยนเสื้อผ้าที่ซึมน้ำปนเปื้อนสารเคมีทันทีหลังสัมผัสมีความเสี่ยงต่ออาการเวียนศีรษะ 5.18 เท่า

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

2.1.1 ด้วยผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือพักผ่อนน้ำและรับประทานอาหารระหว่างการทำงาน กลุ่มเกษตรกรผู้ฉีดพ่น และกลุ่มเกษตรกรที่มีโรคประจำตัว มีความเสี่ยงสูง ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เกษตรตำบลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง

2.1.2 การสวมเครื่องนุ่งห่มปกคลุมโดยเฉพาะเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว มีความสัมพันธ์กับความถี่ของการปวดศีรษะและการวิงเวียน เห็นควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ รวมทั้งประเด็นการอาบน้ำ การล้างมือ การใช้มือเปล่าผสมสารเคมี และเกษตรกรที่มีโรคประจำตัวอยู่แล้ว

2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรมีการศึกษาเชิงลึกปัจจัยด้านเพศ โดยเฉพาะเพศชายที่เสี่ยงกว่าเพศหญิง รวมทั้งพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มน้ำระหว่างการทำงานว่าปัจจัยเชิงซ้อนอะไรที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงนี้

2.2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านฤดูกาลที่พบว่าระหว่างและหลังฤดูการเพาะปลูกพบความเสี่ยงแตกต่างกัน พฤติกรรมความถี่และประเภทการใช้สารเคมีมีอิทธิพลประกอบด้วยหรือไม่อย่างไร รวมทั้งชนิดประเภทสารเคมีโดยเฉพาะสารออร์แกนโนคลอรีนว่ามีผลกระทบต่อระดับเอนไซม์จริงหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับสารเคมีประเภทอื่น